

VLIKas

VLIKO VALDYBOS POSĖDIS

Vasario 22 d. įvyko VLIKo Valdybos posėdis Vašingtone, pirmininkaujant dr. K. Bobeliui. Posėdyje dalyvavo dr. D. Krivickas, dr. J. Stiklorius, dr. K. Jurgėla, dr. E. Armanienė, inž. L. Grinius, J. Vitėnas, V. Jokūbaitis ir M. Samatienė.

VLIKo pirmininkas plačiau painformavo apie Pasaulio Pabaltiečių Santalkos posėdį, įvykusį vasario 21 d., ir apie ruošiamą VLIKo Seimą Londone. Tuo reikalu pirmininkas kontaktavo kelionių biurų agentus, J.J. Stuką ir V. Jonuškiene. Dr. J.J. Stuko patiektais duomenimis, š. m. lapkričio mėn. ruošiamą kelionę į Muencheną, Vieną ir Londoną 10-čiai dienų, įskaitant transportą, viešbučius, pusryčius bei kitus susijusius su kelione patarnavimus, atsiųstų apie 1,000 dol. asmeniui.

Ryšium su planuojama platesne akcija Vienoje, Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Konferencijos metu, J. Vitėnas sutiko paruošti informacinio pobūdžio leidinėlį apie Lietuvą ir trumpą jos istoriją ir platesnę brošiūrą, skirtą daugiau besidomintiems dabartine Lietuvos padėtimi.

Plačiau aptartas dr. D. Krivicko ruošiamas anglų ir vokiečių kalbomis memorandumo projektas Bern'o Konferencijai, ypač kiek tai liečia įvairius suvaržymus dėl kelionių Lietuvoje, lankymą giminių, perskirtų šeimų susijungimą, emigraciją, knygų siuntimą Lietuvon ir iš Lietuvos. Bern'o konferencijoje, kuri prasidės balandžio mėn. 15 d., dalyvaus VLIKo atstovas.

Taip pat pasikeista nuomonėmis dėl Vilniaus vyskupijos įjungimo į Lietuvos bažnytinę provinciją, pavesta dr. K. Jurgėlai padaryti pranešimą tuo reikaliu artimiausiam VLIKo posėdyje.

Nutarta, kad VLIKo ir PLB atstovai susitikis Čikagoje pasitarti dėl Vienos Konferencijos ir bendrai dėl planuojamo lietuviškų veiksmų susirinkimo. VLIKo Valdybą tame pasitarime atstovaus dr. D. Krivickas ir V. Jokūbaitis.

Inž. L. Griniui pavesta atlikti artimiausiu laiku galutinį atsiskaitymą su latvių atstovais dėl padarytų išlaidų ryšium su įvykusiu Baltų Tribulono Kopenhagoje. (Elta)

„PABALTIO LAISVĖS DIENOS“ REZOLIUCIJOS JAV KONGRESE

Sausio 23 d. JAV Atstovų Rūmuose ir Senate buvo įvestos „Pabaltio Laisvės Dienos“ (Baltic Freedom Day) rezoliucijos. Dvidešimt šešių senatorių remiamas senatorius Donald Riegle paskelbė jungtinę rezoliuciją S.J. Res. 258, o atstovas William Carney, kartu su atstovais Donnelly ir Ritter — H.J. Res. 500.

Atstovas Carney priminė, kad Senatas ir Atstovų Rūmai pirmą sykį šios iniciatyvos ėmėsi drauge. Senatorius Riegle susiejo Pabaltio klausimą su svarbiosiomis politinėmis problemomis: „Remdami laisvės sugrąžinimą Pabaltio tautoms, mes duodame svarbų pavyzdį visų pasaulio tautų žmonėms. Kaip mums nepriimtina Pietų Afrikos „apartheid“ politika, kuri paneigia žmogaus teises daugumai (šalies) piliečiams, taip mes negalime priimti Lietuvos, Latvijos ir Estijos sovietinės okupacijos.“

Jungtinė rezoliucija sutampa su svarbia sukaktimi — jau 46-eri metai, kai JAV laikosi politikos „nepripažinti neteisėtoms prievartinės Lietuvos, Latvijos ir Estijos okupacijos“. Kongresas patvirtina Kopenhagos Manifesto 1985 m. liepos 26 d. išreikštą Sovietų Sąjungos pasmerkimą. 1986 m. birželio 14 d. paskelbiama pabaltiečių masinių išvežimų 1941 m. diena. Taip pat Kongresas prašys, kad prezidentas iškeltų Pabaltio klausimą Jungtinėse Tautose.

Jungtinis Amerikos Pabaltiečių Komitetas (JBANC) suvaidino svarbų vaidmenį, bendraudamas su Atstovų rūmais ir Senatu. Komitetas ragina visus pabaltiečius rašyti savo atstovams bei senatoriams ir prašyti, kad jie paremtų „Pabaltio Laisvės Dienos“ rezoliucijas. (Elta)

LENINAS IR LIETUVA

Kiekvieno Lietuvos miesto svarbiausioje aikštėje dabar galima matyti paminklą Leninui. Vilniuje, buv. Lukiškių aikštėje, Leninas pirštu rodo į KGB rūmus, tartum norėdamas priminti kiekvienam Lietuvos gyventojui, kur jis atsidurs, jeigu išdrįs nepaklusti jo „priesakams“.

Gal tie priesakai buvo labai palankūs lietuvių tautai, kaip kai kas išeivijoje dabar bando aiškinti? Gal iš tikrųjų jis „savo ranka“ įrašė į Lietuvos — Sov. Rusijos taikos sutartį tą lemtingą paragrafą, kuriuo Rusija besąlyginiai pripažino Lietuvos valstybės savarankiškumą ir nepriklausomybę... ir „gera valia visiems laikams atsisakė nuo visų Rusijos suvereniteto teisių, kurių ji yra turėjusi Lietuvių tautos ir jos teritorijos atžvilgiu“?

Su ta nuomone, pasirodo, nesutinka dabartiniai „tarybinės“ Lietuvos propagandistai. Jie nori išaiškinti, kad, atvirkščiai, Leninas dar praėjo šimtmečio pabaigoje ieškojo lietuvių revoliucionierių, kurie nesutiko su Lietuvos socialdemokratų partijos 1896 metų programa ir nereikalauti Lietuvos atsisakymo nuo Rusijos. Pats V.I. Leninas anuo laiku buvo dar mažai žinomas Rusijos revoliucionierius, gyvenęs užsienyje ir kartais slapta lankęsis Rusijoje.

Lietuvos komunistų spaudoje dažnai kartojama ir bandoma išgarsinti Lenino apsilankymą Vilniuje. Apie tai rašo ir Peisakas Freidheimas, istorijos mokslų kandidatas, straipsnyje „V. Leninas, kovos sąjunga ir Lietuvos socialdemokratai“ (Žurnale „Komunistas“, 1985 m. Nr. 10).

Straipsnyje sakoma, kad V.I. Leninas 1895 m. rugsėjo 7 dieną buvo atvykęs į Vilnių ir susitiko su vietiniais marksistais. Nors „mes neturime tikrų žinių, kur vyko susitikimas ir su kuo Leninas vedė derybas“, bet jo apsilankymas Vilniuje palikęs „ryškų pėdsaką vietinių socialdemokratų gyvenime“. Nei vienas Lietuvos socialdemokratas savo atsiminimuose tokio susitikimo nemini. Tad kas buvo tie Vilniaus socialdemokratai, su kuriais Leninas susitiko ir kalbėjosi? P. Friedheimas

PASAULIO PABALTIEČIŲ SANTALKOS POSĖDIS

Vasario 21 d. VLIKo/ELTOS būstinėje, Vašingtone, įvyko antrasis šiais metais Pasaulio Pabaltiečių Santalkos posėdis, pirmininkaujant dr. K. Bobeliui. Posėdyje iš lietuvių dalyvavo dr. D. Krivickas, sekretoriavo M. Samatienė. Lietuvių latvių ir estų atstovai pranešė apie svarbesnius paskutiniojo mėnesio įvykius ir artimos ateities planus bei numatytas programas.

Estų atstovas M. Kari pranešė, kad Estų Pasaulinės Tarybos pirmininkas L. Savi lankėsi Australijoje, ir tenykštis Pabaltiečių Komitetas pageidauja artimesnio bendradarbiavimo su PPS Centru. M. Kari taipgi pranešė, kad Kanados pabaltiečiai svarsto projektą dėl surinkimo laisvame pasaulyje didelio skaičiaus parašų siekiant Pabaltiečiams stebėtojų teisių Jungtinėse Tautose. Dr. Bobelis pasiūlė Pabaltio klausimą vėl kelti Europos Parlamente.

Latvių atstovas G. Meierovics pranešė apie Julijus Kadelio netikėtą mirtį V. Vokietijoje. Jo netekimas yra didžiai nuostolingas, nes jis daugiausia pasidarbavo ruošiant Baltų Tribuloną Kopenhagoje ir Taikos ir Laisvės Žygi.

Dr. Bobelis pranešė apie savo kelionę į Europą ir ten turėtus pasimatymus su A. Klimaičiu (Zueriche) in inž. A. Venskumi (Paryžiuje). Inž. Venskus sutiko kontaktuoti Jean-Marie Daillet, buv. Kopenhagos Tribulono teisėją, kad jis sutiktų būti kalbėtoju demonstracijų metu Vienoje. A. Klimaitis rūpinasi įkurti bendrą Pabaltiečių spaudos biurą Vienoje, kuris veiks ESB Konferencijos metu.

Plačiau diskutuotos detalės ir programos įvyksiančioms šioms Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Konferencijoms — balandžio mėnesį Bern'e ir lapkričio mėn. Vienoje. Dr. Bobelis pranešė, kad jau užangažuotas kelionių biuras kelionei į JAV ir Vieną. Detalės bus skelbiamos spaudoje artimiausiu laiku. Estų atstovas pranešė, kad estų jaunimas Stokholme, Švedijoje, jau organizuoja keletą autobusų dalyvauti Vienos konferencijos metu ruošiamose Pabaltiečių demonstracijose.

savo straipsnyje mini tokias pavardes: T. Kopelzonas, I. ir L. Aizenštatai ir A. Kremeris.

Veltui ieškotumėt tokių pavardžių Lietuvos socialdemokratų partijos narių sąrašuose. Bet Vilniuje tuo laiku veikė kitų etninių grupių socialistinės organizacijos, tarp kurių ir žydų kuopelės, kovojusios dėl lygių teisių Rusijos žydams. Tos kuopelės vėliau apsigūnė į Bendrą žydų darbo Bundą. Tos organizacijos pasižymėjusių veikėjų tarpe, kaip sako savo atsiminimuose prof. S. Kairys, buvo L. Martov-Cederbaum, Arkadijus Kremeris, Zemah Kopelzonas, Isaijah ir Liuba Eisenstadta ir kt.

Bundas — pagal Mažąją Lietuviškąją Tarybinę Enciklopediją (I t. 284 psl.) — buvo „smulkiaburžuazinė nacionalistinė žydų darbininkų partija, kuri svarbiausiais revoliucinio judėjimo klausimais laikėsi oportunistinių pozicijų“ — nevisai tinkamas partneris Leninui deryboms vesti. Toliau enciklopedijoje sakoma: „Stolipino reakcijos metais Bundas nusirito į likvidatorių pozicijas, aktyviai padėjo kurti antipartinį trockistinį Rugsjūčio bloką prieš V. Leniną... Bundas priešinosi ir Tarybų valdžios sukūrimui Lietuvoje“.

Taigi komunistų propagandistai — kaip tas skęstantis, kuris griebiasi šiaudų — norėdami įrodyti Lenino „gerus darbus lietuvių tautai“ — dvigubai malkina savo spaudos skaitytąjį. Pirmiausia, tie žmonės, su kuriais Leninas tariamai buvo susitikęs Vilniuje, nebuvo Lietuvos socialdemokratų partijos nariai, kaip kad „Komunistas“ bando pavaizduoti. O antra, tie žydų socialdemokratai, su kuriais jis kalbėjosi, visai nepritarė jo planams neleisti lietuvių tautai laisvai apsispresti.

J.R.

LAUKIAMA ĮSTATYMŲ PERŽIŪROS

Sovietų Sąjungoje yra numatoma religiją liečiančių įstatymų peržiūra. Tai praneša Maskvos stačiatikių patriarchato leidinys „Journal“, pareiškdamas viltį, kad bus pagerinta Bažnyčios, kunigų ir pasauliečių tikinčiųjų padėtis. Leidinį cituoja vokiečių katalikų spaudos agentūra KNA. Manoma, kad nauji įstatymai pradės galioti 1988 metais.

TERORIZMAS

TARPTAUTINIO TERORIZMO INSPIRATORIAI

JAV Centrinės žvalgybos agentūros CIA viršininkas William Casey, kalbėdamas Amerikos-Izraelio viešųjų reikalų komiteto posėdyje, pasakė, kad pasaulinio terorizmo ir subversijos inspiratorius yra Sov. Sąjungos lyderis M. Gorbačiovas.

Kaip pranešė Londono dienraštis DAILY TELEGRAPH (IV.8), W. Casey pasakęs, jog Kremlius turi paruošęs strateginį planą svarbiausiems naftos šaltiniams ir laivinių kystės linijoms perimti savo kontrolėn. Tuo tikslu ir taip pat tūkštų Vid. Rytuose ardyti Maskva panaudoja Siriją ir plk. Gadafiu Libiją.

W. Casey kalba buvo pasakyta tuo laiku, kai Vašingtonas ir Maskva bando susitarti dėl datos sekančiam Reagano-Gorbačiovo susitikimui. Tai sukėlė nerimo JAV Valstybės departamento nuosaikėnuose sluoksniuose.

CIA viršininkas W. Casey apkaltino asmeniškai M. Gorbačiova, kad jis stato „prietilčius“ Nikaragvoje, Etiopijoje, Libijoje, Angoloje, Afganistane ir Vietname. Be to, jis skatina mažus karus ir terorizmą, vadovauja naujam „šliaužiančiam imperializmui“. W. Casey pasakęs, kad naujasis sovietų lyderis deda didžiausias pastangas minėtiems prietilčiams sustiprinti ir padaryti juos pastoviais. Jis ypatingai stengiasi pakreipti bendrą strateginę padėtį Vakarų nenaudai. Maskva ruošiasi padidinti savo paramą Libijai ir skatina agresyvumą Sirijos laikysenoje Izraelio atžvilgiu. Ta Sov. Sąjungos strategija Viduržemio jūros rajone kelia J. A. Valtstijoms daugiausia rūpesčio.

Nepaminėdamas vėliausių terorizmo aktų Vak. Berlyne ir prieš TWA keleivinį lėktuvą, W. Casey ragino Amerikos sąjungininkus, kovojant prieš tarptautinį terorizmą, tampa bendradarbiauti. Bendradarbiavimas tarp saugumo ir žvalgybos tarnybų jau pagerėjęs, bet to negalima pasakyti apie diplomatinės veiklos suderinimą ir apie ekonomines bei politines sankcijas prieš tas valstybes, kurios terorizmą skatina.

E. GERUTIENĖ SVEIKSTA

A.A. Dr. A. Geručio našlė Elena Gerutienė vis dar tebėra ligoninėje. Paskutinėmis žiniomis, jos sveikata taisosi ir neužilgo grįš į namus.

SIDABRO BYLA

R. Knizelis pirkto iš to paties pardavėjo daugiau kaip 65 kg sidabro, kurio vertė buvusi 520 tūkstančių rublių. Tą sidabrą pelningai pardavė R. Gasiūnui ir R. Staigai. Sidabras buvo vagiamas iš neišvardintos stambios gamyklos.

R. Gasiūnas po 15 kg sidabro pardavė T. Zaveckui ir V. Dobrovolskiui, kurie už prekybą buvo nubausti 1985 metais. R. Staiga sidabrą pardavinėjo E. Tintavičiui, A. Arnotui ir B. Užkurėliui. Pastarajam pardavė 10 kg sidabro, gavęs 14 rankinių laikrodėlių. Prekiavo ir kitomis prekėmis. Pvz., R. Staiga Maskvoje pirkto 100 užsieninių videokasetių ir pardavė R. Knizeliui už sidabrą. R. Staiga, be to, supirkinėjo dideles užsienio valiutos sumas ir spekuliuavo velvetine medžiaga.

Iš Kauno ir Vilniaus sidabras buvo vežamas nuosavais automobiliais į Klaipėdą, kur vienas aktyviausių prekybininkų buvo A.V. Arnotas. Jis 1983-1984 m. supirko daugiau kaip 55 kg sidabro, kurio vertė siekusi 450 tūkstančių rublių.

Už sidabrą dažniausiai buvo atsisakoma užsieninės gamybos elektroniniais laikrodžiais ir sidabrinėmis grandinėmis. A.V. Arnotas sidabrą pardavinėjo anksčiau minėtiems jūreiviams, kurie lankėsi užsienio uostuose. V. Arešinas 1984 m. rudenį atgavė užsienio 160 moteriškų rankinių laikrodėlių. Roterdame jis pardavė 25 kg sidabro privačiam prekybininkui, iš kurio gavo 500 laikrodėlių ir 1281 sidabrinę grandinę. J. Šnepstas sidabrą pardavė Roterdame ir Antverpene ir gavo 50 laikrodėlių ir 200 grandinėlių. Sekančiais metais jis vedė mainų prekybą Roterdame ir Hamburge.

Aukščiausias teismas, svarstęs tą bylą, neatsižvelgė, kad „tarptautinė eksporto-

LIETUVOJE

„Žalgiris“ pralaimėjo

Balandžio 3 d. Budapešte įvyko Europos kraštų čempionų taurės finalinės rungtynės tarp Kauno „Žalgirio“ ir Zagrebo „Cibonos“ krepšinininkų. Daugiau kaip dešimt tūkstančių žiūrovų pripildė salę. Atvyko keli tūkstančiai įugoslavų, buvo ir lietuvių ekskursija. Milicija turėjo raminti įsikausčiusius komandų rėmėjus. Tokioje įtemptoje aplinkoje nebuvo lengva žaisti. Mūsų žaidėjai ėmė jaudintis. Iš 22 baudų įmetė tik 11. Antrame ketvirtinyje už grubų žaidimą teisėjai pašalino į aikštelės A. Sabonį. Komandos treneris V. Garstas pasakė: „Negaliu patelsinti A. Sabonio, nors jis buvo ir rezultatviausias aikštelėje (27 taškai)“. Degdami noru laimėti, mūsų krepšinininkai, atrodo, „perdegė“ dar prieš rungtynes. Buvo pralaimėta 82:94 (39:47).

Vengrijos spauda pažymėjo, kad nepaisant pralaimėjimo, „Žalgiris“ patvirtino vienos stipriausių Europos komandų reputaciją.

Vasaros laikas

Lietuvoje vasaros laikas pradėtas kovo 30 d. 2 valandą.

„Žerutis“

Klaipėdoje pagarsėjęs pramoginių šokių kolektyvas „Žerutis“, vadovaujamas Skaištos Idzelevičienės. Kolektyvo grupėse dabar šoka 75 klaipėdiečiai.

ARKIVYSK. L. POVILONIS ROMOJE

Iš Lietuvos į Romą balandžio 2 d. atvyko Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininkas ir Kauno bei Vilkaviškio vyskupijų apaštalinis administratorius arkivyskupas Liudas Povilonis, lydimas Kauno Kunigų Seminarijos dėstytojo kunigo docento Vlodo Michelevičiaus. Romos aerouoste svečius pasitiko vyskupas Antanas Deksnys, Viešųjų Bažnyčios Reikalų Tarybos vicsekretorius prelatas Audrys Bačkis, Marijonų vienuolijos generalinis vadovas kun. Donaldas Petraitis ir būrelis Romos lietuvių — kunigų ir pasauliečių.

PASIKEITIMAI LENKIJOS EGZILINĖJE VYRIAUSYBĖJE

Balandžio 8 diena lenkų išeivijos gyvenime buvo tiek ypatinga, kad ją atžymėjo net didžioji anglų spauda.

Tą dieną, po septynerių metų kadencijos ir pasiekęs 95 metų amžių, atsistatydino Lenkijos respublikos egzilinis prezidentas gr. Edvardas Raczyński. Egzilinės vyriausybės rūmuose, Londone, dalyvaudant iš viso pasaulio suvažiavusiems lenkų bendruomenės atstovams, jis perdavė prezidento pareigas Kazimierzui Sabbatui, lig šiol buvusiam egzilinės vyriausybės min. pirmininkui.

Grafas Edvardas Raczyński buvo nuo 1934 iki 1945 m. Lenkijos ambasadorium Londone. Būdamas egziliniu prezidentu, jis kelis kartus lankėsi DBLS ruošiamuose Lietuvos nepriklausomybės minėjimuose. Naujasis prezidentas taip pat dalyvaudavo Londono lietuvių parengimuose. Jis jaunystės metais pasireiškė lenkų skautų veikloje ir kartais stovyklavado Lietuvių Sodyboje.

Kaip pažymėjo DAILY TELEGRAPH (IV.9), Varšuvos komunistinis režimas dažnai šmeiždavo Lenkijos egzilinę vyriausybę, kaip Maskva puola ir emigrantus iš užgrobtų Baltijos valstybių.

importo bendrovė“ prekiudama labai sunkiomis sąlygomis, sugebėjo įveikti Lietuvą nemažą kiekį deficitinių (trūkstant) prekių, kaip elektroniniai laikrodėliai, sidabrinės grandinės ir videokasetės. Galėjo įvertinti vienuolikos vyrų darbą pagal sovietinį dėsnį: „Iš kiekvieno — pagal sugebėjimą, kiekvienam — pagal darbą“. Tačiau to nepadarė. Teismas visus nubaudė laisvės atėmimu ir turto konfiskavimu. V. Orešinas gavo 11 metų, A. V. Arnotas ir B. Užkurėlis — po 10 metų, R. Knizelis ir R. Staigas — po 9 metų, E. Tintavičius, V. Kazmirčiukas, J. Šnepstas ir V. Moločinskas — po 6 metų, R. Gasiūnas ir A. Kokinas — po penkerius metus. Iš jų buvo atimtas per ilgus metus sukrautas turtas ir, be to, jie turės visi „solidariai“ atlyginti valstybei 343 tūkstančius rublių už išgabentą į užsienį sidabrą.

GARBINGA SUKAKTIS

ALINA GRINIENĖ-MILASYTĖ švenčia šių metų balandžio 28 septyniasdešimtąjį gimtadienį. Retas lietuvis išeivijoje yra taip susirūpinęs tėvynės ir mūsų tremties reikalais, kaip ponija Alina Griniene. Tad jos gimtadienį minime su dideliu dėkingumu.

Alina Griniene gimė 1916 balandžio 28 Tverėje. 1935 baigė Sv. Kazimiero gimnaziją Kaune. Vytauto Didžiojo Universiteto Teologijos-Filosofijos fakultete studijavo prancūzų ir lietuvių literatūras bei pedagogiką su psichologija. 1943 studijas baigė diplomuotos romanistės titulu. Vilniuje 1941-44 dalyvavo rezistenciniame Lietuvių Fronto sąjūdyje. Rusams okupavus Lietuvą, pasitraukė į Vokietiją. 1946-48 mokytojavo Nuertingene ir Schwabisch Gmuendo lietuvių gimnazijoje, kur pasireiškė kaip gabi jaunimo organizatorė. Šitą mums taip svarbų darbą ji tęsia ir šiandien. 1948-53 buvo Pabaltiečių Moterų tarybos narė ir atstovė V. Vokietijoje. 1954-55 mokytojavo ir vadovavo mergaičių bendrabučiui Vasario 16 gimnazijoje, kur suorganizavus puikų moksleivių šokių būrelį, daug prisidėjo prie gimnazijos išpopuliarinimo vokiečių visuomenėje. Vėliau ji nepaprastai daug nuveikė, organizuodama Europos Lietuviškųjų Studijų savaites.

Visuomeninę Alinos Griniene veiklą tiesiog sunku aprėpti: šiuo metu ji yra Vokietijos Lietuvių Bendruomenės Tarybos narė, Vasario 16 gimnazijos Šalpos fondo valdybos narė, Muencheno LB valdybos narė, Europos Lietuvių Fronto Bičiulių valdybos narė, jų biuletenio redaktorė. Vienintelės Vargo Mokyklos vedėja. Tai tik dalis jos veiklos, kuri yra matoma. Gal net svarbesnė už šią matomąją veiklą yra jos „nematomoji“ veikla:

jos ryšiai su Lietuva yra stipresni už tų, kurie ten lankos kasmet ar net po kelis kartus metuose; jos ryšiai su Amerikos ir Kanados lietuviais ne tik per spaudą įvairiais veiklos aprašais, bet ir gausiais laiškais ir asmeniniais susitikimais. Juk kas iš Lietuvos ar Amerikos važiuoja į Vokietiją, visų pirma važiuoja pas Griniene. Jai nėra svečio, kuris būtų neįdomus, nepatogus, nelauktas. Prašykime Dievulį, kad Jis jos kilnius rūpesčius ir darbus atlygintų savuoju mastu, kuris peržengia mūsų sveikinimus ir linkėjimus.

Muenchene šis gimtadienis bus paminėtas pamaldomis gegužės 4 d., 14.00 val. Ludwigsfeldo bažnyčioje. Po pamaldų pagerbsime motinas, ypačingai Aliną Griniene jos gimtadienio proga. Į pamaldas ir į pagerbiną vietos salėje kviečiami visi!

Ilgiausių metų!

DR. B. KASLO VEIKALAS PRANCŪZŲ KALBA

Prieš kelerius metus Amerikos lietuvių bendruomenės rūpestiu ir lėšomis buvo išleistas stambus dr-o Broniaus Kaslo veikalas prancūzų kalba „Lietuva ir Antrasis pasaulinis karas“. Tai diplomatinis ir politinių dokumentų rinkinys apie nepriklausomą Lietuvą palietusius įvykius prieš Antrąjį pasaulinį karą ir karo metu. Dokumentai ypatingu būdu atskleidžia didžiųjų Lietuvos kaimynų — Sovietų Sąjungos ir nacių Vokietijos, gėdingą politiką Lietuvos atžvilgiu, privedusią prie Lietuvos nepriklausomybės panaikinimo. Amerikos lietuvių bendruomenė praneša, kad Broniaus Kaslo dokumentinio veikalą prancūzų kalba penki šimtai egzempliorių yra išsiuntinėti įvairiomis Europos ir Afrikos didžiosiomis bibliotekomis, mokslo ir politinėms institucijoms.

SKANDINAVIJOS IR PABALTIO KRAŠTŲ ISTORIJA

Naujai ruošiamą Skandinavijos istorijos knygą, kurioje bus įjungti ir Pabaltijo kraštai, nes skandinavų istorikai sukaato panagrinėti gausius istorinius ryšius tarp tų kraštų ir jų pačių valstybių. Knygą rašo Soeren Soerensen, kuris yra šiaurės istorikų draugijos pirmininkas.

Skandinavų istorikų susidomėjimą Skandinavijos ryšiais su Pabaltijo kraštais ypač paskatino įvykęs Baltų tribunolas Kopenhagoje ir Pabaltiečių jaunimo išvyka Baltijos jūra.

MOKSLINĖS KONFERENCIJOS TAUTINĖS SĄMONĖS ISLAIKYMU

IŠVADOS IR PASIŪLYMAI

Mokslinė konferencija tautinės sąmonės išlaikymui, suorganizuota PLB Svetimio ir tautinio auklėjimo komisijos, įvyko 1985 lapkričio 23-24 Čikagoje. Konferencijoje buvo pateikti pirminiai Pasaulio lietuvių anketos duomenys, liečiant tautinį identitetą išeivijoje bendrai ir įvairiuose kraštuose, išklausti pranešimai apie padėtį pagrindiniuose lietuvių gyvenamuose kraštuose, pažvelgta į tautiško išlaikymą iš mokslinės ir palyginamosios perspektyvos. Iš tų svarstymų išplaukė daug išvadų ir pasiūlymų tobulinti mūsų pastangas išsaugoti lietuvių ateinančiose kartose. Čia pateikiame pagrindines svarstymų išvadas ir pasiūlymus, kuriais, tikimės, galės kūrbiškai pasinaudoti pasaulio lietuvių švietimo ir tautinio auklėjimo vadovai bei kiekvienas lietuvis, kuris nori perduoti savo kultūrinę sąmonę ateinančiom kartoms. Kviečiame visus į šias išvadas ir pasiūlymus reaguoti, ar tai juos taikant konkrečiam darbui, ar kritiškai įvertinant mūsų spaudoje. Šios konferencijos pagrindinė medžiaga bus paskelbta leidinyje, kuris bus prieinamas ji užsisakantiems.

I. PLB ANKETOS DUOMENYS

Pirminė anketų analizė rodo ne vien tautinės sąmonės padėtį išeivijoje, bet taip pat duomenyse įskaitytini veiklos krypties ir turinio pasiūlymai. Iki šiol atlikta analizė įtaigoja šias išvadas:

A. Anketos rezultatai apimčiai

1. Anketos duomenys patvirtina plačiai palaikomą nuomonę, kad lietuviškoji aplinka plačiaja prasme — žmonių telkiniai, organizacijos, draugai, laikraščiai, knygos ir t.t. — yra stipriausias veiksnys, formuojantis tautinę sąmonę. Jaunieji tėvai rinkdamiesi gyvenvietę, turi padaryti dažnai nelengvą apsisprendimą: gyventi ar negyventi prie lietuviško telkinio. Tai daugiausiai apspręs ir vaikų tautinį nusietaikimą.

2. Tautinės užsangažavimas ir savimones pasireiškimas silpnėja vidurinėse amžiaus grupėse. Nors tai gali būti gyvenimo ciklo, tolesnio ir aplinką įsikūrimo pasekmė, reikia pasvarstyti, kaip galima būtų po-studentinio amžiaus žmones daugiau išlaikyti lietuviškoje sferoje.

3. Anketos duomenys rodo aiškų sąryšį tarp dmesio Lietuvai ir tautinio sąmoningumo. Gerai pasiruoštas ir turintis tikslą lankymasis Lietuvoje bei bendravimas su jos žmonėmis lietuvių išlaikymui gali turėti tolimesnių teigiamų pasekmių.

4. Teigiami tarp-kartiniai vieni kitų

įvertinimai teigiamai rišasi su tautiniu sąmoningumu ir todėl harmoningi kartų santykiai, vieni kitų supratimas ir atvirumas turėtų būti siejami išeivijos visuomeniniame gyvenime.

5. Atskirų kraštų švietimo ir tautinio auklėjimo vadovai turėtų išanalizuoti jų kraštų anketų duomenis ir padaryti atitinkamas išvadas tautinio švietimo ir auklėjimo darbui. Anketos duomenys pagal kraštus, jiems pageidaujant, bus parūpinami.

B. Anketos duomenys — Lituanistinių mokyklų įvertinimas

Mokyklų įvertinimo rezultatai rodo nemažus lituanistinių mokyklų atsiekimus ir taip pat kai kurias silpnības formuojant tautinį identitetą. Spėtina, kad mokyklų reikšmę mažina per dažnai pasireiškiantis neigiamas mokinių skatinimas („negative re-enforcement“). Tai įtaigoja, kad reikia pakeitimų, skatinant vaikus lituanistinėse mokyklose, tiek iš tėvų, tiek iš mokytojų pusės. Įvertinimo rezultatus galime apibendrinti taip:

1. Atsiliepiami apie lit. mokyklas (prad. ir aukšt.).

— nors žinios, perduodamos lit. mokykloje, įvertinamos gana teigiamai, žinių perdavimo metodai gauna žemesnius įvertinimus.

— mokytojų pasiruošimas įvertinamas labiau teigiamai, negu mokytojų prielankumas ir mokiniams rodomas dėmesys.

— atsiliepiami apie vadovėlius retai labai teigiamai ar labai neigiamai — daugumas pasisako, kad vadovėliai yra „šiek tiek“ arba „nelabai“ patrauklūs ar įdomūs.

Taigi lit. mokyklų programos turinys ir mokytojų kompetencija įvertinti labiau teigiamai, negu programos perdavimo būdas ir mokytojų laikysena bei santykiai su mokiniais.

2. Stiprūs ryšiai tarp atsiliepiamų apie liet. mokyklas — kurie atsiliepia teigiamai į vieną klausimą, daugiausiai atsiliepia gana teigiamai ir į kitus, gi tiem, kuriem nepatinka viena sritis ar aspektas, dažnai nepatinka ir kitos.

Taigi atrodo, kad įvertinama visa bendra patirtis, o ne specifiniai elementai. Mėginant padėti pagerinti, reikia taip pat atkreipti dėmesį į visumą, ne tik į detales.

3. Palyginant lankiusius ir nelankiusius lit. mokyklas ir žiūrint į jų atsakymus kalbos naudojimo, praleidimo „lietuviškai“ laiko, draugavimo su lietuviais ar nelietuviais, identiteto srityse, ryškių skirtumų nerasta.

Kur skirtumų yra, jie susiriša su atsakymu anketos lietuvių ar nelietuvių kal-

LIETUVA PASAULINĖJE LITERATUROJE

Jau išėjo iš spaudos dr. Alfonso Sešplaukio-Tyruolio knyga LIETUVA PASAULINĖJE LITERATUROJE, straipsnių rinkinys, kuriuose nagrinėjama, kaip Lietuvos praeitis, gamta ir žmonės pavaizduoti kitų tautų literatūroje, pradedant Dantės laikais ir baigiant šių dienų rašytojais iš 12 tautų. Tai 50 metų (1933-1983) literatūrinio tyrinėjimo rezultatas. Knyga 244 pusl., spaudė Mykolas Morkūnas spaustuvė, kainą 8 dol.

PREMIJA PASIZYMĖJUSIAI MOTERIAI

Steigiama premija (1000 dol.) labiausiai pažymėjusiai moteriai savo įnašu lietuviškai visuomenei ir lietuvių krikščionių kultūrai.

Premijos steigėjas ir mecenatas — kun. dr. J. Prunskis. Premijos skyrimą ir įteikimą pavesta tvarkyti ateitininkų Giedros korporacijai. Premija bus skiriama kas antri metai.

DAUŽVARDŽIO FONDO PREMIJOS LAUREATAI

Lietuvių Jurnalistų Sąjungos Daužvardžio Fondo valdyba kovo 26 d. svarstė jaunųjų lietuviškų spaudos bendradarbių premijavimo klausimą. Už 1985 m. darbų spaudoje premijos paskirtos trims bendradarbiams: pirmoji — Rita Bureikaite, antroji — Andrei Čuplinskaite ir trečioji — Viliui Dundzilai.

OLANDŲ „DAINA“

Olandų „Dainos“ ansamblis, vadovaujamas Paul de Boer, ruošiasi antrai koncertinei kelionei į Ameriką. Ansamblį pakvietė JAV lietuvių jaunimo sąjungos Čikagos skyrius. Išvykoje dalyvaus keturi vyrai ir keturios merginos. Savo repertuare „Daina“ jau turi 25 dainas — raudas, sutartines, darbo dainas.

ba, t.y. su pasirinkimu naudoti vieną ar kitą kalbą, o ne su lankymu ar nelankymu lit. mokyklos.

Nors reikia tolimesnių analizių, norint tiksliau pasisakyti, pirmosios analizės neduoda daug pagrindo ramintis, kad lit. mokyklų lankymas sistematiškai surištas su liet. sąmonės ar liet. bendravimo išlaikymo aukštame laipsnyje. Ar lit. mokyklos prisideda prie tautinės sąmonės ir veiklumo išugdymo, anketos duomenys duoda pagrindo atsakyti „taip“.

Pastaba: Čia kalbama apie dabartinės ir netolimos praeities lit. mokyklas, ne apie lit. švietimo/auklėjimo sąvoką.

(Bus daugiau)

PRANAS MILAŠIUS

KELIAS SVETUR

3 — Karas jau turi greit baigtis, negi vokiečiai kariaus kol priešai susitiks viduryje Vokietijos. Visi supranta, kad kitos išeities nėra, karas jau pralaimėtas, reikia pasiduoti.

— Tegul jie dar pakariauja, kol mes iš apsupimo ištrūksime. Tiek privargome, prikentėjome, iš dviejų apsupimų išbėgome, nejaugi dabar trečiame apsupime reiks rusams pakliūti.

— Klaipėda, Karaliaučius, o dabar Gotenapė.

— Gotenhafen! — sako paltuotas, skrybėliuotas vyras. — Jums vis Gotenapė, Heilum — Beilum. Reikia teisingai kalbėti: Gotenhafen, Heiligenbeil.

Vyrai nužvelgė paltuotą ir nusistebėjo jo išmintimi ir išvaizda, ir nutilo. Niekas jo nepažįsta, atsirado jis tarp jų tik prieš porą dienų, matyti gerą gyvenimą iki šiol turėjęs. Jei būtų visą laiką buvęs prie apkasų, tai jo palta dabar kitaip atrodytų. Du nauji lagaminai nė lietaus, nė purvo nematė, jie tikrai ne iš Lietuvos.

Vienas iš tų nuskurdusių vyrų prieina prie jo, įdėmiai pasižiūrėjęs, sako:

— Rodos, lyg pažįstamas. Paltuotasis krūtelėje, nužvelgia klausiantį ir rūstoku balsu sako:

— Neatsimenu tave kada nors matęs, turbūt apsirikai.

„Ar ne Galkus? Gal tas, o gal ir ne. Kur tu čia dabar tokiu laiku viską sužinoi?“

Na, jei žmogus neprisipažįsta kas esąs, tai jo neperiversi pasisakyti, ir paklausėjas apsisukęs nueina šalin. Vyrai apstoja jį, klausinėja kas tas naujai atvykęs; tai ant greitųjų sunku sugalvoti, sakyti tiesą, ar ne.

O Galkus akimis jį seka, — „pripasakos dabar vyrams tas nevalyvas bernas visokių nysamonių, o tie ir patikės“. Tai priėjęs ir sako jam:

— O pats kas toks būsi, jei mane pažįsti?

— Kur tu čia dabar tokiu laiku viską sužinoi, — jo paties atsakymą bernas pakartoja.

— Tokiu laiku kaip tik ir reikia draugus pažinti.

„Na, jei žmogus kalba apie draugystę, tai galima draugiškai pakalbėti“, ir bernas jam sako:

— Esu Jonis Beržinis.

Pasižiūrėjo, pagalvojo Galkus ir sako:

— A, je, tikrai, dabar atsimenu. Toks pasikeitęs, negalėjau iš karto pažinti.

— Visą laiką apkasus kasiau, pusbadiu reikėjo gyventi, kur nebūsi pasikeitęs.

— Kada išėjai iš namų?

— Ne pats išėjau, vokiečiai išvarė. Kai rusai priartėjo, atėjo du rudžiai į kiemą ir turėjo juos nuvežti į Klaipėdą, o iš Klaipėdos grįžti nebeleido. Taip ir skurstu visą laiką.

— Eikš, gal surasime ką nors užkasti.

Galkus paėmė vieną lagaminą, kitą liepė Joniui paimti ir nuėjo juodu nuošaliau nuo kitų vyrų.

— Su duona tai blogai, sunku dabar duonos gauti, — sako Galkus. — Še, imk sausainį. — O prie sausainio pridėjo gerą gabalą dešros.

— Iš kur tu čia dabar atsiradai su tokiais gėrybėmis? — klausia Jonis.

— Reikia akis visada atviras turėti, nesnausti.

— Tokį gabalą dešros nesu ranko-

je turėjęs nuo tos dienos, kaip iš Bartkaus kiemo išvažiavau.

— Bartkus... A, je, Bartkus... — su Bartkaus pavarde Galkus prisimena nupjaustytas arklių uodegas, policiją, teismą, kalėjimą.

— Aš pas jį bernavau, su jo arkliais į Klaipėdą vokiečius atvežiau. Dabar nė manęs, nė arklių. Kažin ką Bartkus apie mane galvoja.

— Ką galvos, dabar ten rusai. Visą atėmė ir žmones į kolchozų suvarė.

— O kaip tu čia atsiradai? Aiškiai matyti, kad nebuvęs prie apkasų.

— Tokia vokyte prisibraktijo. Tai jai lagaminus panešk, tai pasaugok; taip nuo Tilžės iki Gotenhafen kartu atkeliavome.

— O kur ji dabar?

— Nežinau, ar ji dar gyva, Rusai kai pradėjo iš patrankų šaudyti... — Nebaigęs sakyti, Galkus iš kišenės išsiima pakelį cigarečių, pasiūlo Joniui, abu užsirūko. Po dešros dūmas toks maloniai ramina.

— Kaip tu galvoji, ar jie mus išveš iš čia, ar paliks mus rusams? — dūmą išpūtęs klausia Jonis.

— Turi išvežti, — užtikrina Galkus. — Kam ta nauja prieplauka į jūrą būtų pastatyta ir kam jie čia mus į pajūrį suvarė laikyti. Padėk man lagaminus pasaugoti. Visokių čia prisirinkę, tik ir žiūri, kad galėtų ką pavogti. — Pastūmėjo vieną lagaminą į Jonio pusę, tas jį pakylėjo. Sunkus, gerų dalykų prikrautas. Jei prašė, kad saugotų, tai gali tikėtis, kad ir jam už saugojimą bus atlyginta.

Vyrai praleido dar vieną naktį pajūryje, o išaušus vis dairėsi į jūrą, ar ne pamatys laivą prie naujos krantinės atplaukiant. Pagaliau vienas laivas išplaukė iš uosto, plaukia palengva į jų pusę. Sustos jis, ar ne? O kai laivas sustojo prie naujai pastatytos krantinės — vėl spėliojimai: paims juos, ar nuplauks tolyn į jūrą be jų? Bet vyrai, niekieno neraginti, eina artyn laivo,

grūdasi krantinėje; vos tik ženklą gavę, eina į laivą, kopėčiomis leidžiasi žemyn į laivo vidų. Laivas matyt buvo ką nors atvežęs į uostą, dabar pripildys žmogystomis. O jie vis renka si renka, susigrūdavo vyrai laivo apačioje, kad nė pajudėti negali. Susėdo vyrai ant grindų, pečius, nugaras viens į kitą surėmė ir laukia, kada laivas pajudės pirmyn. Laikas taip palengva slenka, praėjo valanda, antra, trečia, ak, kodėl jie neplaukia šalin iš čia, tolyn į jūrą, užskris rusų lėktuvais, nugarmdys juos į dugną. Laivas pajudėjo, trumpą valandikę paplaukė ir vėl sustojo.

— Aš eisiu į viršų pažiūrėti, kur mes dabar esame, — sako Galkus. — Tu pasidėk čia, pasaugok turtą.

O grįžęs papasakojo, kad laivas dar nė į atvirą jūrą neišplaukęs, įlankoje tebestovio.

Pradaro juodu vieną lagaminą, abu ant jo užsikvėpė, kad nereikalingos akys nematytų, kas jame yra, atspijau-na dešros ir vėl sėdi pečius viens į kitą, o nugaras į kaimynus, surėmę.

— Eisiu aš dabar į viršų pasižiūrėti, prasimankštinti, — sako Jonis.

O viršuje irgi žmonių minia prisirinkusi, vyrai ir moterys. Nors čia daugiau erdvės, negu laivo apačioje, gali atsigulti, gali pavaikščioti. Tolumoje matyti degantis miestas, girdėtis šaudymas, matyti, vokiečiai dar nepasiduoda. Saulė jau leidosi į jūrą, lyg stebėdamasi kas rytoj bus ponai mieste — vokiečiai ar rusai.

Kai Jonis antrą kartą užlipo į viršų, buvo jau vėlyvas rytas. Laivas buvo atvirojo jūroje ir krantas vos-vos matomas. Jį stebino neįprasta tyla: nesigirdėjo šaudymų, sprogimų, lėktuvų ūžesio.

„Šiandien Velykos“, galvoja jis. „Žmonės šiuo laiku eina iš bažnyčios namo, su procesija apie bažnyčią apėję, „Linksmą Dieną“ sugiedoje, jei rusai leidžia procesijas. O namuose

stalai velykiškais valgiais apkrauti, sėsk ir valgyk neskubėdamas, nuo kitų nesislėpdamas. O buvo sutarta, kad jis paliks ūkyje, o Bartkus važiuos į Vokietiją. Dabar jis už velykiško stalo sėdėtų, o Bartkus šiame laive būtų. Iš Klaipėdos apsupimo su arkliais vis tiek nebūtų išvažiavęs. Su žmona, su mažais vaikais“...

Net šiurpas Jonį sukrečia, pagalvojęs ką jie čia turėtų kentėti. „Oškinio žentas turbūt kur nors užfrontėje lietuviškus pulkus organizuoja, kad būtų parengti, tuojau po vokiečių kapituliacijos kartu su sąjungininkais prieš rusus veikti. Karininkas vis karininkas; jis žinos, kaip iš apsupimo ištrūkti ir šeimą išvesti“.

Diena praėjo be nuotykių laive nugaras surėmus besėdint, po vieną į viršų einant kojas pramankštinti, kitam apačioje palikus Galkaus turtą saugoti.

Antrą dieną rusų lėktuvai juos užpuolė, apšaudė, bombomis apmėtė ir nuskrido jokios žalos nepadarę. Taip diena po dienos ir ejo. Laivas tai vienas plaukė, tai atsiradavo tarp kitų laivų, o kartais sustojęs visą dieną prastovėdavo, lyg kapitonas nesugalvotų, kur dabar plaukti. Prie visų bėdų dar troškulus prisidėjo, o vandens niekur nebuvo galima gauti. Kai užmerki akis, taip ir matai šulinį, svirtį, iš šulinio kyla kibiras pilnas vandens, laistosi per kraštus. O laive turi būti vandens, reikia tik surasti. Ir Galkus išėjo vandens ieškoti. Po valandikės grįžo, mostu parodė Joniui pasilenkti ant lagamino, kad nuo nereikalingų akių uždengtų. Pradaręs lagaminą, išėmė kažin kokį dalyką. „Turbūt šilkinė suknelė“, Jonis spėjo, — ir vėl nuėjo į viršų. Grįžo su maišu, o maiše buvo blėkinė pilna vandens: visai kelionei vandens užteko, geriant švarką ant galvos užsimetus, kad kiti nematytų.

(Bus daugiau)

EKSPERIMENTAS LIETUVOJE

Kovo mėn. Vokietijos Televizijos 2-joji programoje, laidoje „Užsienio žurnalas“, buvo nemažai įdomios medžiagos apie Lietuvą. „Eksperimentas Lietuvoje“ vadinosi laida. Paprašius, gavau tekstą vokiečių kalboje. Čia bandysiu pateikti tai, ką vakarų žurnalistas matė ir pranešė apie, taip vadinamą, eksperimentą dabartinėje Lietuvoje:

Vilnius, pusmilijoninis miestas, — sostinė nuo 1940 metų su įžymiuoju universitetu, vis dar gana tamsiai susijęs su katalikyste. Šalis be kietų kontrastų, labai švari, nuošalyje nuo turistinių maršrutų. Yra industrijos, žemės ūkis, prekyba, buitinis aptarnavimas. Vitrinose gana viliojančios, pasiūlymas ne visai menkas, gal todėl gyventojai (jų apie 3,4 milijono) nebėga iš Lietuvos ir plačiau „Tėvynę“. Gyvenimo standartas, palyginus, aukštas.

Kas prieš dvejus metus prasidėjo valstybėje su, taip vadinamu, planingu liaudies ūkiu, vadinasi EKSPERIMENTAS ir taikomas tik rinktinės Sovietų Sąjungos įmonėse. Lietuvoje eksperimentas pravedamas pirmą eilę lengvosios industrijos įmonėse. Jos visos pavaldžios Lietuvos ministerijoms. Pradėta siekti gaminių kokybiškų ir plataus asortimento prekių vartotojams.

Vilniaus centriniame buitinio aptarnavimo kombine nuo 1985 m. dirbama naujuoju eksperimento metodu. Tai reiškia, įmonei tam tikrose rūmose leidžiama investuoti ir nustatomas produkcijos minimumas. Ankstyvesnis nurodymų, taisyklių, suvaržymų katalogas, pradedant nuo modelių ir baigiant spalvomis, pasidaro plonesnis. Įmonėms leidžiama daugiau savistoviai spręsti, atsižvelgiama netgi į pirkėjų norus. Greitesnė prekių apyvarta, geresnis darbas ir kokybė dabar tiesiogiai atspindi atlyginimų sąrašuose. Vadovybė turi teisę spausti žmones didesniau darbo našumui, nes taip visiems geriau. Darbo pirmūnams už stropumą duodamas prie atlyginimo 25 proc. priedas.

Eksperimentas parodė teigiamų rezultatų ir auto remonto dirbtuvėse, nes vadovybei suteiktas leidimas daugiau savistoviai manipuliuoti. Eksperimento tikslas — pakelti darbo našumą sovietinėje darbo sistemoje bei pareigingą plano vykdymą, o tam, pasirodė, tik materialiniai stimulai yra geriausi tepalai rankom... ir galvoms. Todėl daugiau lėšų dabar skiriamos premijoms. Kol kas tik dalis įmonių Lietuvoje ir Rusijos Fed. respublikoje te-

dirba eksperimento metodu. Neseniai taip pat keliems kolūkiams ir valstybinėms ūkiams suteiktas leidimas šiek tiek savistoviau tvarkytis ir planuoti. Jie gali pasirinkti kiek ko sėti ir kiek parduoti valstybei. Tokiu būdu kyla rentabilumas ir pelnas. Seniai žemės ūkis stokojo tokio „eksperimento“.

Kaunas antras pagal dydį miestas Lietuvoje. Čia aiškiai pastebimi naujo eksperimentinio vėjo rezultatai. Laisvės Alėjoje parduotuvės gana skoningai dekoruotos, pagal stilių sutaičytos. Kai kurios parduotuvės prekes gauna tiesiog iš fabriko pagal susitarimą. Miesto prekybos valdyba organizuoja parduotuvių apstatymą, reklamą ir išplėtimą. Pavieniai fabrikai gavo daugiau kreditinio vakuumo investicijom. Vedėjo žinioje yra techninių patobulinimų fondas. Bet kai kurios įmonės pripažįsta, kad sunkiau parduoti prekes, kurios pagamintos virš plano. Bendradarbiavimo problemų atsiranda su kombinatais, kurie dar negali tokiom eksperimento sąlygom dirbti.

„Mes dirbame pagal ekonominį eksperimentą“, — skelbia iškaba prie drabužių valymo įstaigos. Tai reiškia, taip mums paaiškina, kad čia geresnis darbo našumas, sutaupoma laiko. Kas atsitiko, kas pasikeitė? Ogi buvo įvestas tiksliai greito valymo metodas. Klientai mielai sumoka keletą kapeikų daugiau. Po pusmečio atlyginimai pakilo 18 proc. Tuo pačiu krito reklamacijų kreivė. Atrodo, kad visa tai paprastas reikalas — normaliai dirbsi ir jau — eksperimentas. Į masinančius rublių priedus, darbininkai atsako darbštumu. Nesunku suprasti, kodėl sovietinė vadovybė pradžioje savo eksperimentą nutarė išbandyti Lietuvoje. Čia, prie Nemuno, nuo seno darbštumas skaitosi tautiniu bruožu.

Grižtame į Vilnių. Madų paroda „Lelijos“ kombine. Išvystyti prekių gamybos asortimentą, kuris turėtų paklausa vartotojų tarpe, — toks pagrindinis uždavinys šios 4200 darbuotojų įmonės. Kai 1985 m. sausio 1 dieną buvo pakeista planavimo struktūra, čia ypatingu kokybės ženklu pradėta žymėti naujus gaminius, kitu ženklu — prekes, skirtas tam tikrom parduotuvėm ribotais kiekiais, bet brangesnes. 84 rubliai kainuoja kostiumas, sijonas — 36 rubliai. Kai kurių prekių dabar parduodama 6 proc. daugiau. Nuo to laiko, kai magiškas žodis „Eksperimentas“ palietė šį kombinatą, daug kas pasikeitė

geron pusėn. Pirmą kartą prekių tiekimo sutartys 1985 m. buvo nepažeistos. Dar prieš metus įmonė sumokėjo 120.000 rublių pabaudos už sutarčių nesilaikymą. Darbo našumas pakilo 6 proc. Geroka dalis pelno ir čia skiriama premijom. Algos kyla, pats direktorius ir ministerija turi naudoti iš to. Algos dabar nebemokamos automatiškai. Pavieniai darbininkai už apsilėidimą gali būti patraukti atsakomybėn. Savikaina, kaip, pvz., kostiumų, suknelių ir paltų dar nesumažėjo. Apskritai galima sakyti, jog eksperimentas naudingas tiek įmonei, tiek darbininkams, tačiau tokie opūs klausimai, kaip našesnis mašinų išnaudojimas, taupesnis medžiagų sunaudojimas, kol kas tebestovi atviras.

Eksperimentas tik prasidėjo. Jis pirmą kartą 1982 m. buvo Andropovo įvestas. Pirmiausia Rusijos Fed. respublikoje ir Lietuvoje. Siekiama iki 1987 metų visoms įmonėms ir žemės ūkiui leisti dirbti eksperimento principu.

Nemunas

PRIVERSTINIS ATSIŠVEIKINIMAS AMERIKIEČIO KNYGA APRASO LIETUVIŲ REZISTENCINĮ NUSISTATYMĄ

Savaistrašio Newsweek Maskvos biuro vedėjas Andrew Nagorski 1982 metais buvo išstremtas iš SSRS-os už „neleistinus žurnalistinės veiklos metodus“. Savo išgyvenimus jis aprašo Amerikoje neseniai išėjusioje knygoje Reluctant Farewall (Priverstinis atsišveikimas), kurioje randame ir įdomų skyrelį apie jo apsilankymą Vilniuje 1981 m. liepos mėnesį, drauge su dienraščio Los Angeles Times korespondentu. Nagorski primena, kad daugelis užsienio korespondentų negauna leidimo apsilankyti Pabaltijo respublikose.

Autorius primena amerikiečių skaitytojams, kad dar po 1950 metų lietuvių partizanai tebekovojo prieš okupantus; tautiniai antagonizmai tarp lietuvių ir rusų tebėgyvi ir šiandien. Pasak jo, lietuviai ir lenkai turi bendrą savybę — abi tautos giliai katalikiškos ir abi labai nemėgstą rusų viešpatavimo.

Nagorskiui ypač rūpėjo sužinoti, kaip įvykiai Lenkijoje paveikė lietuvių. Visi vilniečiai, su kuriais jis kalbėjosi, reikšė simpatijų lenkam. Nors būti disidentu Lietuvoje daug rizikingiau negu Lenkijoje, amerikiečių korespondentų sutikti lietuviai nedvejodami kritikuoti sovietinę santvarką. Jaunas lietuvis kunigas pakvietė amerikiečius į savo zakristiją ir išsamiai apšvietė juos apie valdžios pastangas nuteikti tikėjimą. Nepaisant „primitivių“ pastangų brukti ateizmą, kunigas buvo optimistiškas ir tvirtino, kad „tikėjimas Lietuvoje gyvas“. Auga jaunimo sąjūdis, kurio šūkis — atgal į religiją. Taip pat sugebama apeiti valdžios suvaržymus: vaikai mokomi religijos privačiai ir net kai kurie partijos nariai tuokiasi bažnyčioje, slapčiomis krikštija vaikus ir siunčia juos pirmos komunijos. Kai valdžia užkerta kelią jaunui įstoti į Kauno kunigų seminariją, jis įsijungia į pagrindinę seminariją. Daugelis moterų priklauso slaptiems vienuolynams. Anot kunigo, Lietuvoje, kaip ir Lenkijoje, jau patsėjimas į bažnyčią turi politinės reikšmės: religija yra neatjungiamai susijusi su nacionalizmu. Lietuvos Katalikų Bažnyčia sustiprino lenko išrinkimas popiežiumi bei galingas religijos ir nacionalizmo jungtys kaimyninėje Lenkijoje.

Pokalbui baigiantis, kunigas atsakė į amerikiečių korespondentų dar neištartą klausimą: kodėl jis taip atvirai išsispasakuoja dviems nepažįstamiems užsieniečiams? Jo žodžiais: „Svarbu, kad pasaulis žinotų, kas čia dedasi. Jei mes pakelsim triukšmą, geresnis bus mūsų užgniauzti, tada jie bandys kovą prieš vėl mėgindami tai daryti. Blogiausia būtų, jei represijos vyktų ir niekas apie tai nežinotų.“

Užėję į Sv. Teresės bažnyčią, amerikiečiai pradėjo fotografuoti maldininkus. Kai kurie išsiganodė, o viena moteris tiesiai liepė svečiams išsinešdinti. Paaiškėjo, kad amerikiečius palaikė KGB agentais. Karingoji moteris jų atspirė ir paaiškino, jog valdžia be atvangos stengiasi gąsdinti tikinčiuosius. „Jie bijo, kad čia nepasikartotų Lenkijos įvykiai ir stengiasi užkirsti jiems kelią“, aiškino ji.

Tą pačią dieną amerikiečių žurnalistas susitiko su vilniete, kurios gimnaitis buvo nubaustas kalėti konclageryje už savilaidą. Ji pabrėžė, kad savilaida klesti, nepaisant valdžios pastangų ją išnaikinti — kai tik ką nors suima, kiti užima jų vietą. Autoriui įspūdi padarė jos tvirtumas ir ryžtingumas. Ji pasakojo apie rusinimo politiką: rusų kalbos mokoma nuo pirmojo skyriaus (šiuo metu jau ir vaikų darželiuose. Red.), stengiamasi silpninti ryšį tarp tautos ir jos istorijos. „No-

Skaitytojų laiškai

FINANSINIAMS METAMS PASIBAIGUS

Dar vieni metai prabėgo ir šią savaitę bus DBLS atstovų ir Lietuvos Namų Bvės akcininkų suvažiavimas. Atvykę skyrių atstovai vertins praėjusių metų veiklą bei atliktus darbus ir svarstys esamą padėtį ir veiklos gaires ateičiai.

Nėra abejonų, kad kas metai sąlygos sunkėja ir kad didelė dauguma tų, kurie dar vis veža lietuvišką vežimą šiame krašte, yra gimę Lietuvoje. Pragyvenus daugiau 42 metų atskirtiems nuo tėvynės, visi senstame ir su baime žiūrime į ateitį. Tiek skyriuose, tiek Centre jau eilę metų matome tuos pačius veidus, nes naujų jėgų surasti labai sunku. Jau turime Centro organuose du narius, kurie gyvena provincijoje ir savo laisvalaikį naudoja ilgoms kelionėms į posėdžius Londone.

DBLS centro valdybos pranešimas jau paskelbtas. Matome, kad ji dirbo, kiek sąlygos leido.

L.N.B-vės balsą pat pat jau gavome, tad apie praėjusių metų veiklą galima padaryti kai kurias išvadas. Deja, nėra kuo daug pasidžiaugti. Geriausia vaizdą galima susidaryti tik imant dėmesin šiam krašte esančią infliaciją, kuri, pavyzdžiui, per paskutiniuosius 5 metus buvo 33,9 proc. (Prekybos M-jos duomenys). Kaip patys direktoriai konstatuoja, nei Lietuvos Namai, nei Sodyba praėjusiais metais nepadarė beveik jokios pažangos. Pavyzdžiui, Lietuvos Namų baro pajamos buvo £30.734, o prieš 5 metus (1981 m.) buvo £27.996. Turint omenyje aukščiau minėtą infliaciją, baro pajamų turėjo būti £40.791. Direktorai aiškina, kad tas sumažėjimas buvo dėl vykstančio namų remonto ir „spaudos skyriaus patalpų padidėjimo“. Tačiau nuomos pajamos, palyginus su 1984 m., buvo tik £160 mažesnės. Gi imant aukščiau minėtą 5 metų infliacijos koeficientą, jos turėjo būti £31.659, t.y. beveik tokios pat kaip buvo gautos. Kodėl gi baro pajamos taip smarkiai sumažėjo? Juk baro patalpos dėl remonto nebuvo palistos.

Kiek tai liečia Sodybą, daryti smulkesnę analizę nėra prasmės, nes ten vedėjai praėjusiais metais keitėsi net keletą kartų. Tačiau reikia pasveikinti spaustuvės administraciją, kad sugebėjo sumažinti nuostolius tokia didele suma. Betgi, svarstant tolimesnius spaustuvės planus, reikėtų rimtai pagalvoti, ar verta išleisti tokias dideles sumas vėl perkant naujas mašinas. Ar taip planuojama, kad būtų galima spausdinti daugiau knygų? Kiek tenka skaityti Amerikos lietuvių spaudoje, lie-

tuviškų knygų paklausa visą laiką mažėja, ir tik geros knygos dar turi pasisekimo, o prastesnės guli sandėliuose.

Mes visi turime būti dėkingi Centro veikėjams, kurie per eilę metų pasišventę dirba. Taipogi reikia padėkoti ir tiems dviem C.V. nariams, kurie gyvendami provincijoje daug laiko pašvenčia mūsų visų reikalams.

Žvelgiant į ateitį, perspektyvos nėra lengvos. Vis bus sunkiau ir sunkiau surasti tinkamų žmonių, kurie pasišvestų aukoti savo laiką lietuviškam darbu. Tad reikia rimtai pasvarstyti, kaip įtraukti čia gimusių jaunimą į Centro organų darbą ir būtinai surasti tinkamą reikalų vedėją, kuris ne tik kad padėtų Centro organams, bet taip pat galėtų palaikyti kontaktus su britų ir kitų tautų organizacijomis. To jau kelinti metai labai trūksta. Geram reikalų vedėjui reikėtų mokėti tinkamą algą, todėl L. Namų ir Sodybos pelningumas yra labai svarbus. Turint omeny dabar mūsų turimo turto vertę, pelningumas yra per mažas. Reikia ieškoti priemonių, kaip jį padidinti. Reikalų vedėjas prie to galėtų daug prisidėti. Pagal paskelbtą DBLS praėjusių metų apyskaitą, LNB-vės parama Sąjungai buvo £4032. Tą sumą, racionaliai dalykus tvarkant, būtų galima padidinti kelis kartus. Gi turint daugiau lėšų, būtų galima daugiau padėti mūsų krašto problemų propagandai. Sakysime, tokius koncertus, kaip š.m. Vasario 16 d. proga buvusio Londone, būtų galima dažniau rengti ir tarptautinei publikai. Darbų, kurie reikalauja jėgų ir lėšų, yra daugybė.

Turint omeny tą darbą ir atsakomybę, kuriuos Centro organai neša, ar nevertėtų svarbesnėms problemoms spręsti sudaryti specialius komitetus, kurie neturėtų sprendžiamo balso, bet galėtų pareikšti savo nuomonę susidariusių problemų sprendimui. Sakysime, pardavimas Sodybos malūno, girdėjau, buvo bandytas įvykdyti vieno asmens, kuris gal toje srityje turėjo maža patyrimo ir informacijų apie tokių turtų vertę ir pareikalavimą. Pakvietus porą asmenų, daugiau tuo klausimu nusimanančių, gal būtų pavykę už malūną gauti daug didesnę kainą. Direktoriui, kuris prižiūri Sodybos darbą, laiks nuo laiko toks komitetas galėtų būti naudingas ir galėtų suteikti vertingų patarimų. Jis gal padėtų ir namų administracijai, vykdant remontus ir sprendžiant kitas problemas.

Neabejoju, kad suvažiavimas svarstys darniai čia paminėtas ir kitas problemas ir paruoš veiksmingas gaires ateičiai.

P.B.V.

SPORTINIS GYVENIMAS

ŽALGIRIS VĖL MEISTERIS

Neįveikė Maskva Lietuvos krepšinio tvirtovės Kauno, nors į kariškių klubą ji surinko geriausias SS-gos žaidėjas. Tiesa, „superbaigmės“ rungtynės tarp Kauno Žalgirio ir Maskvos raudonarmiečių buvo labai dramatiškos. CASK, diriguojama SS-gos krepšinio trenerio A. Gomelskio, mėgino atsigriebti už pereitų metų pralaimėjimą ir vėl atgauti SS-gos meistro vardą. Pirmose rungtynėse Kaune CASK patyrė pralaimėjimą pasekme 62:69, tvirtai tikėdama į pergalę Maskvoje. Ir taip antrose rungtynėse jiems pavyko pasiekti laimėjimą 71:64. Tad superbaigmės pasekmė buvo 1:1. Lėmė trečias ir paskutinis susitikimas taip pat Maskvoje. Bet lietuviai, komandos kapitono Valdo Chomiciaus žodžiais, tikėjo pergale ir ją atsiėkė.

Šios lemiamos rungtynės buvo tikrai labai ir labai dramatiškos: jau 15-tą žaidimo min. Žalgiris pirmavo 27:20, tačiau esant pasekmei 53:40 mūsiškių naudai, treneris A. Gomelskis į aikštę išleido pačius aukščiausius tris ukrainiečius, latvi Miglienieką ir estą Endę, kurie 36 min. atsiėkė 58:56 pasekmę. Tačiau tai buvo paskutinis CASK „pasipardymas“, nes geriausias Europos krepšinininko A. Sabonio, S. Jovaišos ir Krapikos metimais lietuviai išplėšė pergalę pasekme 67:59 (39:30).

Išseivijos lietuviai sveikina Kauno Žalgirio krepšinininkus, iškovojusius antrą metų iš eilės SS-gos meistro vardą, tuo pačiu, pratęsdami nepriklausomos Lietuvos gražių krepšinio pergalų grandinę. Štai Lietuvos krepšinio šaukuolių pavardės: R. Kurtinaitis, S. Jovaiša, V. Chomicius, A. Brazys, A. Valikonis, A. Sabonis, G. Krapikas, M. Lekarauskas, V. Jankauskas, A. Venclovas, A. Visockas, R. Čivilis. Trenerių pareigas eina: vyr. treneris V. Garastas, H. Giedraitis, gyd. V. Vaikšnoras ir adm. V. Cariovas. Komandai daugiausiai taškų — net 64 — pelnė A. Sabonis, kuris be jokių abejonių galėtų žaisti kiekvienoje JAV profesionalų komandoje. Už lietuvių New-Yorkas buvo pasiūlęs 3 milij. dol., tačiau dėl suprantamų priežasčių, tokios transakcijos su SS-ga yra neįmanomos.

Kas dabar laukia Kauno Žalgirio? Be abejo, Europos klubinio meistro vardas, kuris bus sprendžiamas iš rungtynių su Zagrebo „Cibona“. Kauniečiai, laimėję

Madride lemiamas rungtynes prieš Ispanijos meistrį Real Madrid 98:95, baigmėje susitikus su Kroatijos sostinės atstovais. Jas laimėję, lietuviai bus ne tik SS-gos meistrai, bet kartų ir Europos klubinių meistrių — geriausią komanda. Įdomu, kad Ispanijos sostinės aerodrome Kauno krepšinininkus sutiko SS-gos atstovybės tarnautojas Antanas Jursėnas. Kokias pareigas lietuvis eina Madride, vilniški Sporto korespondentas V. Zeliukas nepasakė, kadangi „darbuotojo“ vardas yra labai ir labai plati sąvoka.

Po keturių rungtynių Vilniaus Žalgirio futbolininkai surinko 4 tšk. ir aukščiausioje SS-gos futbolo lygoje iš 16-kos komandų užima 10-tą vietą. Užsienio spaudoje „Žalgiris“ rašomas „J“ raide. Tai greičiausiai TASS iškraipytas lietuviško klubo pavadinimas, norint palengvinti skaitytojų ištarimą.

Įdomų skelbimą randame kovo mėn. 27 d. vilniškame „Sporte“. Štai jo turinys: „Vaikiniai ir merginos! Jei jūs domitės kūno kultūra ir sportu, mokytojo, trenerio, masinės kūno kultūros, sveikatos pratybų ir turizmo organizatoriaus, pradinio karinio rengimo profesija (mano pabrūkta — K.B.) atvykite pas mus į Lietuvos valstybinį kūno kultūros institutą (LVK KI) plačiau susipažinti su šia aukštąja mokykla, rengiančiajųjų profesijų specialistus, su šiomis profesijomis. Institute kiekvieno mėnesio (iki balandžio mėn. imtinai) paskutinį sekmadienį, 12 val. vyksta „atvirų durų“ diena! Balandžio 27 d. bus šia tema pokalbis: stojamųjų egzaminų ir priėmimo į LVK KI reikalavimai ir sąlygos. Instituto antraštas: Kaunas, Sporto g. 6. Kaip matome, tai dar nepriklausomos Lietuvos laikų — Kūno Kultūros Rūmų pastatas ir tas pats antraštas. Deja, šiandieną jie tarmauja ne tik kūno kultūrai, bet ir kariniam parengimui.

Iš pasaulinio sportinio gyvenimo reikėtų pranešti apie propagandinio pobūdžio rengiamas „geros valios“ žaidynes š.m. liepos mėn. 4-20 d. Maskvoje. Buriuotojai lenktyniaus Taline, o lauko teniso varžybos vyks Latvijos Jūrmaloje. Jau įsiregistravo 50 valstybių ir apie 3 tūkst. sportininkų. Skelbiama, kad šiose varžybose dalyvaus ir kapitalistinių kraštų atstovai.

Futbolo rungtynių pasekmės S. Sąjunga — Anglija 0:1, Rytų Vokietija — Graikija 0:2.

K. Baronas

LENKIJOS VYSKUPŲ KOMUNIKATAS

Lenkijos vyskupų konferencija, vadovaujama Lenkijos primo kardinolo Juzef Glampo, po suvažiavimo Varšuvoje paskelbė komunikatą, kuriuo griežtai protestuoja prieš nuolatinį ateistinės propagandos stiprinimą krašto mokyklose ir prieš „moralinį spaudimą“, kurį ypač jaučia tikintieji mokytojai. „Lenkų šeimos, — rašo Lenkijos vyskupai — kurių didžiausia dauguma yra katalikiškos, negali pakęsti, kad jų vaikai būtų auklėjami Bažnyčiai ir religijai priešiškoje dvasioje“. Lenkijos vyskupai protestuoja ir prieš valdžios pradėtą mokytojų kontrolę, tikrinant jų idėjinius įsitikinimus. Toks neleistinas kišimasis į įsitikinimų sferą, — rašo vyskupai — grubiai pažeidžia sąžinę ir pagrindines žmogaus teises. Vyskupų konferencijos komunikate kritikuojama ir valdžios pastangos apriboti bažnyčių ir kitų religinių pastatų statybą.

VOKIEČIAI APIE LIETUVIŲ KALBĄ

Ryšium su Lenkijos diktatoriaus Jaruzelskio vizitu vasario mėnesį Vilniuje, apie ką laikraštyje buvo pranešta anksčiau, FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG (III. 10) išspausdino Hanšo Golombeko laišką, kuriame laikraščio skaitytojas aiškina, jog lietuvių kalba jokių būdu nėra slavų kalba. Kartu su latvių kalba, ji priklauso baltų kalbų grupei, kuri, iš savo pusės, priklausanči didžiajai indogermaniškų kalbų šeimai, į kurią taip pat įeina slavų, germanų ir romėnų kalbos.

rint sunaikinti tautą, svarbiausia sunaikinti jos kalbą“, pareiškė vilnietė. Faktas, kad lietuviai medžiagiškai gyvena geriau už rusus, nesumažino jos pasipiktinimo. „Tai nieko nereikšima“, kalbėjo ji, „Lietuva yra okupuota šalis“.

Kai Nagorski įspūdiškai buvo išspausdinti Newsweek savaistraštyje, du kiti Vakarų korespondentai paprašė leidimo apsilankyti Lietuvoje tą pačią 1981 metų vasarą. Sovietinė užsienio reikalų ministerija jiems leidimo nedavė — „dėl laikino pobūdžio priežasčių“.

(Elita)

PLAUČIAMS

Užrašas anglų aludėje:
„Mes turime specialų susitarimą su bankais; jie neparduoda alų, o mes nepriimam čekių“.

Menininkų pasikalbėjimas:
— Kiek pardavei savo paveikslų praėjusiojo parodoj?
— Nė vieno! Tačiau gavau gerą paskatinimą: vieną kažkas pavogė...

Draugas draugui:
— Mano vedybiniam gyvenime svarbų vaidmenį turi pasitikėjimas ir supratimas: ji nepasitiki manimi, o aš nesuprantu jos.

Susitinka du vagiškai:
— Sveiks, Jurgi! Kaip gyveni? Nemačiau tavęs šešis mėnesius. Ką gi tu darei?
— Šešis mėnesius.

Optimistas sako:
— Šis butelis viskės yra puspilnis.
Pesimistas atsako:
— Ne, butelis yra pustuštis.

Draugelis įbėga į barą:
— Greit duok kitą, kol dar ramu...
Barmanas įpila antrą ir susidomi:
— Kodėl ramu? Koks gi čia triukšmas turi prasidėti?

Vyrukas išmaukia alų ir sako:
— Trečio turbūt neduos. Aš neturiu pinigų!

Barė:
— Prašau man dvigubą džino ir martini su penkiom vyšniom! Daktaras liepė man daugiau vaisių valgyti.

EUROPOS LIETUVIS

LITHUANIAN

WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain
by the Lithuanian House Ltd.
2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT.
Tel. 01-727 2470

Registered as a Newspaper at the Post
Office.

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga
ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė.
Prenumeratos kainos:
D. Britanijoje — 17 svarų;
Užsienyje — 20 sv. (oro paštu).

Vienoj skiltį įdėto skelbimo kaina 6.00
sv. už colį. Didesni skelbimai atitinkamai
brangiau.

Už laikraštį kieno nors spausdinamų
jų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redak-
cija nesiima atsakomybės.

Redaguoja redakcinis kolektyvas.

Redakcija rankraščius taisy ir trumpina
savo nuožiūra.

Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto
dėl to nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia auto-
rių, ne būtinai redakcijos ar leidėjo nuo-
monę.

Kronika

KAS—KADA—KUR

**XXXIII Europos Lietuviškųjų Studijų
Savaitė** — liepos 27 — rugpjūčio 3, Aus-
trijoje, Salzburge. Registruoti ir kitais
St. Savaitės reikalais kreiptis: Dr. I.
Joerg, 6473 Wenus — Pitztal, Tirol, Aus-
trija. Tel.: 05414/236.

**Paryžiaus lietuvių mėnesiniai susirin-
kimai** — 32, rue du Petit-Musc, Paris 4e
(metro Bastille ar Sully-Morland). 12 val.
pamaldos, paskui bendri pietūs.

**DBLS Visuotinis narių suvažiavimas ir
LNB-vės akcinių susirinkimas** — balan-
džio 19-20 d., Lietuvių Namuose Londone.

Lietuvių vaikų vasaros stovykla — lie-
pos 27 — rugpjūčio 10 d., Romuvoje (Hue-
ttenfeld).

Tautodailės paroda Derbyje — birželio
14 — liepos 12 d., Miesto muziejuje.

Išvyka Lietuvių Sodybų — gegužės 25
d., sekmadienį. Rengia Londono Liet. pa-
rapija. Lietuvių saskrydyje Sodyboje pir-
mą kartą dalyvaus vysk. P. Baltakis, OFM.

**Londono Liet. parapijos išvyka prie jū-
ros** — birželio 28 d., šeštadienį.

Pabaltiečių Namai Prancūzijoje —
Visi kviečiami atsilankyti. Informacijas
teikia Mrs. Jolanta Vaičiūtė-Goutt. Ad-
resas: Baltic House, 1 rue de la Prairie,
94500 Champsigny-sur-Marne, France. Tel.
(33-1) 4881.52.22.

AUKOS TAUTOS FONDUI

J. Strumskis — 5.00 sv.
Nuoširdžiai dėkoja

TFA D. Britanijoje

AUKOS SPAUDAI

J. Bernotas — 9.50 sv.
Dėkojame.

PADEKA

Mano brangiam vyriui A.A. ALBERTUI
GERUCIUI mirus, dėkoju pasiuntiniui
Vašingtone ir Diplomatinės šefui dr. St.
Bačkui, Lietuvos atstovui prie Šv. Sosto
Vatikane St. Lozoraičiui už jų moralinę
ir visokeriopą pagalbą.

Elena Gerutienė

Londonas

ATSISVEIKINIMAS SU R. JUOZELSKIUI

Balandžio 13 d. Londono lietuvių „Vie-
nybės“ klubas pasikvietė į savo susirinki-
mą emigruojantį į JAV-jas buvusį DBL
Jaunimo Sąjungos pirmininką Romą Juo-
zelskį ir grupę jo draugų, jų tarpe dabar-
tinių jaunimo pirmininką G. Jakimavičių
ir „Lynes“ redaktorių V. Puodžiūną.

Pirmoji susirinkimo dalis ir buvo skir-
ta pasikalbėjimui su išvykstančiuoju, lin-
kėjimu gerai įsikurti Amerikoje, sveiki-
nimu būsimomis vedybomis su ten gyve-
nančia lietuvaite. Kalbėjo M. Bajorinas,
DBLS pirm. J. Alkis, jaunimo pirm. G.
Jakimavičius, o R. Juozelskis pasižadėjo
nenutraukti ryšių su D. Britanijos jauni-
mu ir bendradarbiauti laikraščioje.

KUN. ED. PUTRIMAS LONDONE

Balandžio 17 d. į Londoną iš Vokietijos
atvyko trims dienoms kun. Edis Putrimas,
kuris šiuo metu mokytojaus Vasario 16
gimnazijoje. Bal. 20 d. sekmadienį Lietu-
vių bažnyčioje per šv. Mišias, 9 ir 11 val.,
sakys pamokslus.

PAIESKOJIMAS

Paieškomas Andrius ANDRIUSAITIS
iš Kalniškių, Tauragės apsk. Į Angliją at-
vyko 1947 m., gyveno Leeds. Rašyti: Ona
Lawryk, 48 North Park St., Brantford,
Ont., N3R 4J6, Canada.

S. Bosikis

MIRĖ LIUDAS ADAMKEVIČIUS

Kovo mėn. 24 d. mirė ilgus metus buvęs
DBLS Wolverhamptono skyriaus pirmi-
ninkas Liudas Adamkevičius 77 metų am-
žiaus.

Balandžio mėn. 7 d. po gedulingų pa-
maldų, kurias atnašavo kunigas S. Matu-
lis, M.I.C., iš Šv. Petro-Povilo R. katalikų
bažnyčios būrelio lietuvių ir kitataučių
buvo palydėtas į Bushburio krematoriu-
mą.

Jis buvo kilęs iš Mažeikių, tarnavo Lie-
tuvos pasienio policijoje, vėliau po karo
atvyko į Angliją, dirbo žemės ūkyje, vė-
liau atsikėlė į Wolverhamptoną, dirbo iki
pensijos „Goodyears“ gumos fabrike. Su-
silaikė sveikatai, persikėlė gyventi į
senelių namus Wolverhamptone, kur ir
mirė.

Laidotuvėmis rūpinosi K.S. Markevičiai.
Mielas Liudai, tegu Tau Gerasis Dievas
suteikia amžiną poilsį svetimoje žemelėje.
A.P.

Manchesteris

JONUI VERBICKUI 69 M.

Klubo sekretorius J. Verbickas, kuris
yra pasireiškęs ir visuomeninėje veikloje,
Velykų trečią dieną atšventė savo 69-tąjį
gimtadienį. Ta proga klube savo drau-
gams surengė šaunų balių. Stalų palaimi-
nimo maldą sukalbėjo A. Jakimavičius.
Įteikta sveikinimo kortelės ir dovanos.

Žodį tarė ir gražios kloties jubiliatui
palinkėjo klubo pirm. A. Podvoiskis ir H.
Vainekis. Visi sugiedėjo Ilgiausių metų.
J. Verbickas atsakė į kalbas ir padėkojo
už sveikinimus ir dovanas. Buvo pasi-
žmonėta, padainuota ir linksmai praleis-
tas laikas.

Visi sveikiname J. Verbicką jo gimta-
dienio proga ir linkime laimingos kloties
tolimesniame gyvenime.

A. P-kis

DBLS SKYRIAUS SUSIRINKIMAS

Kovo 22 d. DBLS Manchesterio skyrius
turėjo M. lietuvių klube metinį visuotinį
narių susirinkimą, kuriame valdyba ir re-
vizijos k-sija padarė pranešimus ir per-
rinko valdybą 1986-tiems metams.

Susirinkimą atidarė skyr. pirm. A. Jalo-
veckas, kuris po įžanginio žodžio paprašė
tylos minutę pagerbti mirusius narius ir
neseniai mirusį J. Navicką, buvusį skyr.
narį. Pirmininkauti pakvietė A. Pupelį,
sektoriautį — S. Lauruvėną. Pranešimą
apie skyriaus veiklą padarė skyr. pirm.
A. Jaloveckas. C/V-bos aplinkraštį per-
skaitė S. Lauruvėnas. Revizijos k-sijos
aktą perskaitė A. Podvoiskis.

Iš padarytų pranešimų matėsi, kad
skyrius surengė Tautos šventės ir Vasa-
rio 16 minėjimus, prisidėjo prie Išvežtų-
jų minėjimo ir kitur, pravedė rinkliavą
Vasario 16 gimnazijai V. Vokietijoje. Fi-
nansinis skyriaus stovis patenkintas.

Susirinkimui pageidaujant ir senoms
valdyboms sutinkant, jos paliktos tos pa-
čios ir 1986-tiems metams.

Valdybą sudaro: pirmininkas — A. Ja-
loveckas, sekretorius — S. Lauruvėnas,
iždininkas — A. Jakimavičius. Revizija:
V. Paulauskas pirm., A. Podvoiskis, kan-
didatas L. Puras.

Į suvažiavimą Londone atstovė išrinkta
A. Podvoiskienė.

Apsvarsčius visus reikalus, susirinki-
mą uždarė prez. pirm. A. Pupelis.

Valdybai linkime sėkmės.

VELYKOS KLUBE

Velykų antrą dieną M. lietuvių klubas
surengė gražiausių margučių varžybas ir
kiaušinių ritinėjimą. Dalyvavo vietos lie-
tuviai ir ekskursija iš Leigh.

Varžybų k-siją sudarė M. Blažienė, A.
Laurukienė ir D. Laurukienė. Margučių
varžybose 1-mą prizą laimėjo K. Verbic-
kienė, 2-trą ir 3-čią — S. Verbickaitė, 4-
tą — S. Ceegan.

Po to įvyko kiaušinių ritinėjimas. Gaila,
kad jų mažai atsiėmė. Ta proga visi
pasižmonėjo ir pasilinksmino.

PADEKA

Reiškiame nuoširdžią padėką visiems,
dalyvavusiems mūsų tėvelio ir mylimo
vyro a.a. Justino Navicko laidotuvėse ko-
vo 26 d.

Dėkojame visiems už pareikštas užuo-
jautas, užpirtas Mišias ir gėles. Ypač dė-
kojame ramovėnams K. Murauskui, A.
Jakimavičiui, V. Leonui, P. Siliui ir J.
Sablevičiui, stovėjusiems sargyboje prie
karsto, A. Pranskūnui už jautrius žodžius
prie kapo, taip pat ir J. Alkiui, J. Černiui
už vargonavimą ir giesmes.

Didelė padėka kun. A. Gerybai už su-
teikimą visų bažnytinių Sakramentų, ypač
už buvimą prie Tėvelio mirties valandoje.

**Liūdinčiai žmona Magdalena, dukterė
Bernadeta, žentas J. Snabaitis ir anūkai
Andrius ir Justina.**

VOKIETIJA

VASARIO 16 GIMNAZIJOJ

Velykų atostogos prasidėjo kovo 22.
Didelė dalis mokinių bendrabutį paliko
jau kovo 21 popiet. Po atostogų sugrįžo
balandžio 6. Pamokos prasidėjo balan-
džio 7.

Vasaros atostogos prasidės liepos 5.
Naujų mokslo metų po atostogų moki-
niai į bendrabutį suvažiuoja rugpjūčio 31.
Pamokos prasidės rugsėjo 1.

Abitūros egzaminai

Juos laiko 5 abiturientai: Inga Bitau-
taitė, Daiva Korintaitė, Arvydas Herbs-
tas, Steponas Kairys ir Akselis Tydek-
sas. Rašto darbus rašė vasario 21, 24, 25
ir 26. Žodžių egzaminus laikys gegužės 21
ir 22. Tikimasi, kad ir šiemet visi išlaikys.

KURATORIJS NARIŲ SUVAŽIAVIMAS

Metinis Vasario 16 gimnazijos kuratori-
jos narių susirinkimas įvyko kovo 15 mo-
kyklos patalpose. Posėdyje dalyvavo Vo-
kietijos LB tarybos 4 atstovai — tėv. Al-
fonzas Bernatonis, vyr. mokyt. Vingaudas
J. Damijonaitis, dr. Vilius Lénertas ir inž.
Jonas K. Valiūnas, Vokietijos LB valdy-
bos atstovas Arminas Lipšys, Pasaulio
LB valdybos atstovas kun. Bronius Liū-
binas, BALFo atstovas dr. Jonas Norkai-
tis, Lietuvių katalikų sielovados atstovas
dipl. inž. Juozas Sabas, Tėvų komiteto
pirmininkas mokyt. Ričardas Baliulis ir
Gimnazijos direktorius Andrius Šmitas.
Dėl ligos negalėjo atvykti Vokietijos lie-
tuvų evangelikų Bažnyčios atstovas kun.
Fr. Skėrys.

Pranešimus apie pr. metų darbą patei-
kė Kuratorijos valdybos nariai — pirmi-
ninkas tėv. Alf. Bernatonis, vicepirmini-
kas A. Šmitas ir iždininkas J. K. Valiū-
nas. Daug darbo Valdybai davė rūpinima-
sis naujo berniukų bendrabučio statyba,
kurio sienos jau išmūrytos ir kuris bus
užbaigtas spalio mėn., žinoma, jeigu sta-
tybos darbai nesusitrukdys. Kainuos
3.500.000 DM, kurių 500.000 reikia surinkti
lietuviams. Ligšiol jau surinkta 240.000
DM. Dar š.m. vasarą bus pastatytos nau-
jos sporto aikštės, o ateinančiais metais
bus moderninamas mergaičių bendrabu-
tis.

Gimnazijos finansinė padėtis nebloga,
nors ir nepasisekė praeitų metų užbaigti
be skolų. Didelis laimėjimas, jog pr. m.
pagaliau pasisekė išsirušinti, kad visiems
tarnautojams būtų mokamos tokios pat al-
gos, kokias gauna ir dirbą vokiečių gimna-
zijoje.

Mokiniai iš Vokietijos išeina pilną vo-
kiečių gimnazijų programą. Mokiniai iš
užsienio papildomai mokomi anglų ir vo-
kiečių kalbų, matematikos ir gamtos
mokslų. Dalis mokinių mokosi muzikos —
groti akordeonu arba skambinti pianinu.
Veikia orkestras, choras, tautinių šokių
grupė ir jaunimo organizacijos — skau-
tai, ateitininkai.

Po pranešimų vyko gyvos diskusijos
statybos ir auklėjimo klausimais. Priima-
ta 1985 pajamų-išlaidų apyskaita
1.661.131,85 DM ir 1986 samata 1.882.030,
10 DM bei 1987 samata 1.986.580 DM.
Perrinkta ta pati Kuratorijos valdyba —
pirmininkas tėv. Alf. Bernatonis, vicepi-
rmininkas direkt. A. Šmitas ir iždininkas
J.K. Valiūnas. Nepakeista ir Kontrolės
komisija — dr. J. Norkaitis ir kun. Fr.
Skėrys. Pedagoginę komisiją sudaro kun.
Br. Liubinas ir dr. J. Norkaitis.

(VLBVI)

PADEKA

Dėkoju visiems, dalyvavusiems mano
vyro JUOZO GROBLIO laidotuvėse. Ypač
kan. Kamaičiui už pamaldas, A. Bučiui už
tartą atsisveikinimo žodį, Bradfordo Vy-
ties Klubui už gėles ir visiems kitiems už
užuojautos ir šv. Mišių korteles, atvyki-
mą į laidotuves, o šeimininkėms už pa-
ruoštą arbatėlę po laidotuvių.

Ačiū labai,

Teresė Groblienė

PAMALDOS

Leedse — balandžio 20 d., 13 val.
Manchesteryje — balandžio 27 d., 12.30
val.

Nottinghame — balandžio 20 d., 11.15
val., Židinyje.

Derbyje — balandžio 20 d., 14 val.,
Bridge Gate.

Wolverhamptone — balandžio 20 d., 17
val., Šv. Petre-Pauliuj.

Maldos Žygį už Lietuvą balandžio 19 d.
atlieka Stoke-on-Trento Liet. Kat. Ben-
drija.

Nottinghame — balandžio 27 d., 11.15
val., Židinyje.

Leicesteryje — balandžio 27 d., 14 val.,
Šv. Širdyje.

LIEPOS 27 — RUGPJŪCIO 3

AUSTRIJOJE:

BILDUNGSHAUS, SALZBURG

ST. VIRGIL, A.

5026 SALZBURG AIGEN,
ERNST GREIN STR. 14.

Rengiant 1986 metais Studijų Savaitę
Salzburge, manau neperdėsiu sakydama,
kad šis miestas yra žinomas kaip vienas
žymiausių kultūros centrų Europoje, kur
puoselėjamos ne vien tik austrų, bet ir ki-
tų pasaulio kraštų muzikinės, teatro, me-
no, literatūros bei kitos kultūrinės tradi-
cijos.

Į šį jaukų Mocarto miestą kasmet su-
važiuoja šimtai tūkstančių turistų iš vi-
so pasaulio. Ir ne vien tik domėtis Ama-
dėjaus Mocarto namu, stovinčiu žymioje
„Getraidegasse“ (su Mocarto gimimo da-
ta 1756), publika vilioja ir miesto centras
su daugeliu senų pastatų, aikščių, fontanų,
antikinių namų su įdomiais fasadais,
bokšteliais ir freskom. Salzburgo miesto
centras yra labai pavykusi simbiozė senos
tradicijos ir modernios prekybos. Retai
kur kitur galima krautuvėse rasti tiek
daug skoningai pagamintų prekių.

Salzburgo miestas ir jo puikių apylin-
kės, apgyventos apie pusę milijono gyve-
tojų, skaitomos populiariausiu tarptauti-
niu turizmo centru. Ne veltui praėjusia-
me dešimtmetyje čia yra buvę per 20 mi-
lijonų užsieniečių.

Reikia tik pakelti akis į šį rytinių Al-
pių kraštą, kad tuoj pajustum šį nuosta-
bų gamtos kontrastų žavesį: Tauerno kal-
nų dingingas viršūnės, kur 2700 m aukštu-
moje baltuoja amžinas sniegas. Miškai,
žalios pievos, žydrųjų ežerų tylus alsavi-
mas, arba griausmingai savo vandenį be-
trankąs krioklys (380 m aukščio, bene
viens iš didžiausių Europoje).

Vasaros metu Salzburgą galima prily-
ginti prie vienos didžiulės scenos po atvi-
rų daugumi, kur netrūksta nei Renesanso
nei Baroko muzikinės epochos, bei aukš-
to lygio pasaulinių solistų koncertų, ka-
merinių arba simfoninių orkestrų, baletų
ar dramos spektaklių.

Kas dar nežino Salzburgo gimusio di-
rigento von Karajan ir jo vadovaujamo
simfoninio filharmonijos orkestro! Kas
nėra girdėjęs „Jederman“ pastatymo, kas-
met sutraukiančio tūkstančius žiūrovų!

Apie šį kultūros, meno, architektūros ir
mokslo miestą, galima daug kalbėti, taipgi
ir apie salzburgiečių emigraciją į Lietu-
vą XVIII amžiuje, bet šią temą girdėsime
dr. Povilo Reklaičio paskaitoje pačiame
Salzburge per Studijų Savaitę, kuri bus
nuo 27 liepos iki 3 rugpjūčio.

Žymūs prelegentai taip pat maloniai su-
tiko duoti savo paskaitas, kurių temos ne-
trukus bus praneštos spaudai.

Norintiems dalyvauti šioje Studijų Savi-
tėje, reikia laiku registruotis pas Ireną
Joerg, Wenus 6473, Pitztal, Tirol, Austria.

Registracijos mokeskis 65 DM. Jauni-
mui — 25 DM. Pinigus galima įmokėti:
Litauische Studienwoche, Konto — Nr.
8.9340.02 Volksbank. Kreis Bergstr. BLZ
509 914 00. 6840 Lampertheim, arba at-
vykus į St. Savaitę.

Iki sekančio straipsnio,

Irena Joerg-Naudžiūnaitė

PASAULYJE

— „Pravda“ pranešė, kad Sovietų Turk-
menijoj pašalinta iš pareigų keletas aukš-
tųjų pareigūnų ir ministrų už įsikišimą
40 milijonų rublių valstybinių pinigų. Pa-
reigūnai skelbdavo neteisingus duomenis
ir už tai gaudavo pinigines premijas. Taip
pat jie nuslėpė 12 mil. rublių drėkinimo
projektų nuostolius.

— Bulgarijos lyderis T. Živkovas, kal-
bėdamas partijos kongrese Sofijoje, pabrė-
žė, kad turės būti vykdomi dideli pakeiti-
mai krašto ekonomikoje. Kovo mėnesį bu-
vo panaikintos net šešios ministerijos.

— Amerikiečių technologijos žurnalas
paskelbė, kad sovietų mokslas ir technol-
gija yra daug daugiau atsilikę ir primity-
vūs, negu daugelis žmonių Vakaruose ma-
no.

Didysis „Bolšoi“ teleskopas Kaukaze iš-
tikrųjų visiškai netinkamas progresyvioms
astronomijai darbai.

— Britų Centrinės statistikos įstaigos
duomenimis, praėjusiais metais pragyve-
nimo lygis krašte pakilo 2 proc. Kainos
pakilo truputį daugiau kaip 5 procentus,
o atlyginimai — per 7 proc.

— Naujosios Kinijos žinių agentūra
pranešė, kad šiuo metu Kinijoje operuo-
ja apie 120 užsienio kompanijų — 1979
metais iš viso jų nebuvo.